

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์หลัก ก็คือ เพื่อศึกษาถึงสภาพการค้าชายแดนของราชอาณาจักรไทยในเขตภาคเหนือตอนบน กับสาธารณรัฐประชาชนลาว ตลอดจนอุปสรรคและปัญหาที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ เพื่อนำไปปรับปรุงให้ภาวะการค้าของทั้งสองประเทศดีขึ้น

จากการรวบรวมข้อมูลของรายงานต่างๆ ข้อมูลจากเจ้าหน้าที่และผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้อง พบว่า จังหวัดที่มีการค้าชายแดนไทยในเขตภาคเหนือตอนบนกับลาวคือ จังหวัดเชียงราย พะเยา และจังหวัดลำปาง โดยจังหวัดเชียงราย เป็นจังหวัดที่มีมูลค่าการค้าชายแดนไทย-ลาวที่ผ่านด่านศุลกากรมากที่สุด โดยเฉลี่ยถึงร้อยละ 89.5 ของมูลค่าการค้าตั้งแต่ปี พ.ศ. 2533-2541 โดยด่านที่มีการค้าสูงสุดคือ ด่านถาวรที่อำเภอเชียงของ ตรงข้ามกับด่านห้วยทรายใน สปป.ลาว มีมูลค่าการค้าโดยเฉลี่ยร้อยละ 82.1 ของปริมาณการค้าทั้งหมดในเขตภาคเหนือตอนบน เมื่อพิจารณาในส่วนที่ทำการค้าที่สำคัญที่อำเภอเชียงของและเชียงแสน จังหวัดเชียงราย พบว่าในส่วนผู้ประกอบการค้าคนไทยจะมีทั้งรายใหญ่และรายย่อย แต่รายย่อยจะมีปริมาณมากกว่ารายใหญ่ เช่นเดียวกับผู้ประกอบการค้า สปป.ลาว ก็มีรายย่อยมากกว่ารายใหญ่ เช่นกัน และส่วนใหญ่ผู้ประกอบการรายย่อยจะกระจายไปยังแขวงต่าง ๆ ในภาคเหนือของ สปป.ลาว ที่สามารถติดต่อการค้าผ่านด่านที่สำคัญได้ การติดต่อการค้าระหว่างกันมีทั้งทางบกและทางน้ำ โดยใช้รถยนต์และเรือ แต่ยังไม่มีความสะดวก เนื่องจากการขาดแคลนเส้นทางคมนาคม และปัญหาความไม่สะดวกในการขนส่งทางรถยนต์ในช่วยฤดูฝน และปัญหาการเดินทางเรือในช่วยฤดูน้ำน้อยภาวะการค้าในเขตภาคเหนือตอนบนตั้งแต่ปี พ.ศ. 2533-2541 มูลค่าการค้าเฉลี่ย 258.36 ล้านบาทต่อปี โดยมีมูลค่าการส่งออก เฉลี่ย 171.67 ล้านบาทต่อปี และมูลค่าการนำเข้าเฉลี่ย 86-89 ล้านบาทต่อปี โดยพบว่า มูลค่าการค้าส่วนใหญ่จะเกินดุลมาโดยตลอด และมีมูลค่าเกินดุลที่เพิ่มขึ้นสินค้าส่งออกที่สำคัญได้แก่หมวดยานพาหนะ หมวดอาหาร น้ำมันเชื้อเพลิงและสิ่งก่อสร้าง และสินค้าอุปโภคบริโภคอื่นที่ใช้ดำรงชีวิตประจำวัน และสินค้านำเข้าที่สำคัญคือ ไม้แปรรูป ของป่า และสินค้าเกษตรบางชนิด เมื่อพิจารณาช่วงระยะเวลาสินค้าส่งออกและนำเข้าที่สำคัญจะพบว่า มีการส่งออกและนำเข้ามากที่สุดในช่วงปลายปีมากกว่าต้นปีปฏิทิน

ในด้านอุปสรรคและปัญหาที่สำคัญที่ได้จากการศึกษาก็คือ ความไม่สะดวกของการคมนาคมขนส่งทั้งทางบกและทางเรือโดยเฉพาะใน สปป.ลาว การขาดแคลนสินค้าสาธารณูปโภคพื้นฐาน ไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ ในบริเวณจุดการค้าชายแดนหลายแห่ง ปัญหาความไม่คล่องตัวของระบบการชำระเงินที่นิยมการชำระเงินที่นิยมการชำระเงินโดยไม่ผ่านธนาคาร โดยเป็นเงินตรา สกุลบาท หรือดอลลาร์ เท่านั้น และปัญหาการกระเปียบต่างๆ ที่มีความไม่แน่นอน และการบริหารจัดการใน

กาญจนา โชคถาวร. 2542. รายงานผลการวิจัยมหาวิทยาลัยเชียงใหม่เรื่อง ปัญหาการค้าชายแดนไทย-ลาว ในเขต

ภาคเหนือตอนบน = Trading problems at territories of Thailand and Laos in the upper northern part of Thailand. ม.ป.ท. : ม.ป.พ.

การดูแลด้านต่าง ๆ อย่างไม่มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะด้านผ่อนปรนต่าง ๆ ปัญหาคู่แข่งทั้งจีนและเวียดนาม หรือสินค้าผ่านแดนจากประเทศไม่มีพรมแดนติดต่อกับลาว มีปริมาณการแข่งขันมากขึ้น ปัญหาด้านข้อพิพาท ถึงแม้จะมีไม่มากนักแต่เป็นสิ่งที่ต้องระมัดระวังมากเป็นพิเศษ ปัญหาประชากร สปป.ลาว มีอำนาจซื้อน้อย และภาวะเงินเฟ้อที่สูงและค่าเงินกีบที่อ่อนตัวลงมากใน สปป.ลาว ทำให้เป็นอุปสรรคต่อการขยายปริมาณการค้า ผลกระทบที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงภาวะเศรษฐกิจในแถบเอเชีย และของไทยและลาวที่มีความเกี่ยวพันกันทำให้ภาวะการค้าและโอกาสของการพัฒนาการค้าชายแดนในอนาคตไม่สามารถจะขมขยตัวได้มากและรวดเร็วเท่าที่ควร ดังนั้นถึงแม้ภาวะการค้าชายแดนไทย-สปป.ลาว ในเขตภาคเหนือตอนบนจะเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องมาโดยตลอด แต่ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ดังกล่าวมา ยังคงมีส่วนทำให้การขยายปริมาณการค้ามีไม่มากเท่าที่ควร

ดังนั้น หน่วยงานของรัฐบาลและเอกชนที่เกี่ยวข้องควรหาทางแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยเร่งด่วน โดยปรับปรุงระบบการคมนาคม แก้ไขกฎระเบียบและวิธีการชำระเงินให้มีความคล่องตัว ดูแลป้องกันการค่านอกระบบ การจัดการดูแลจุดการค้าชายแดนให้มีประสิทธิภาพ พร้อมปรับปรุงคุณภาพสินค้าให้เหนือคู่แข่งเสมอ การพยายามร่วมมือแก้ไขปัญหาดังกล่าวทั้งสองฝ่ายโดยกลุ่มอาเซียน หรือกลุ่มอนุภูมิภาคพร้อมทั้งเร่งแก้ปัญหาเศรษฐกิจตกต่ำของทั้งสองประเทศ และเร่งขยายการค้าไปถึงประเทศเพื่อนบ้านเช่น จีน และเวียดนาม ก็จะทำให้ปริมาณการค้าชายแดนไทย สปป.ลาว มีโอกาสขยายตัวได้อีกมาก.

กาญจนา ไชคदार. 2542. รายงานผลการวิจัยมหาวิทยาลัยเชียงใหม่เรื่อง ปัญหาการค้าชายแดนไทย-ลาว ในเขต

ภาคเหนือตอนบน = Trading problems at territories of Thailand and Laos in the upper northern part of Thailand. ม.ป.ท. : ม.ป.พ.